

TÍÐINDI

2,8 MILLJARDIR Í ÍLØGUM UNDIR ALMMENUM RÆÐI

Búskaparráðið vísir á risastórum íløgurnar, sum eru í gongd og vøksturin seianstu árin

Árni Gregersen

2,8 milljardir krónur verða eftir ætlan brúktar til íløgur í 2018.

Tað vísir ein uppgerð, sums tendur í heystfrágreiðingini hjá Búskaparráðnum. Við í uppgerðini eru land, kommunur og feløg ella fyrítøkur, sum tað almenna hevur ræðið á.

Íløgurnar hjá landinum vóru serliga lágar árin 2009 til 2012, men eru síðani vaksnar nógv, hetta serliga í 2018. Rúsdrekkasøla Landsins, Apotek og Landsverk eru tald við undir landskassanum

Íløgurnar hjá kommununum vuku nógv fram til 2008.

Talan var í ávísan mun um íløgur, sum høvdu ligið á láni frá nítiárunum. Betringer í fíggjarstøðunum hjá kommununum ávirkaðu eisini íløguhugin.

Íløgurnarfullu tó nógv fram til 2010, men eru vaksnar nógv aftur síðan 2016.

Íløgurnar hjá fyrítøkum undir almennum ræði eru vaksnar nógv síðani 2015.

Hesin bólkur fevnir um SEV, Fjarhitafelagið, vindfeløgin hjá SEV, IRF, Atlantsflog, undirsjóvartunnilsfeløgin, Posta, Vága Floghavn, Føroya Tele við dóttirfeløgum, Bústaðir og kommunalar havnir.

Íløgurnar hjá sosialum grunnum og ríkisstovnum eru ikki tiknar við, tí talan er her um so smáa upphæddir.

Fyrítøkur undir almennum ræði

Hjá fyrítøkum undir almennum ræði eru íløgurnar vaksnar nógv frá 2003

til 2018. Í uppgerðini hjá Búskaparráðnum er hetta gjørt eftir tjóðarroknskapinum og tí uppgerð, sum verður brukt har.

Í 2003 vóru íløgurnar hjá fyrítøkum undir almennum ræði 400 milljónir krónur, meðan tær í ár eru settar til 1,5 milljard.

Hjá kommunum sjálvum er vøksturin ikki so stórus, men um 600 milljónir krónur í ár.

Búskaparráðið heldur, at tá ið eldraðkið var lagt út til kommunurnar, so hevði tað eisini ein ávísan íløgutørv við sær.

Uppgerðin vísir eisini, at almennu íløgútreiðslurnar hava verið vaksandi áar um ár. Búskaparráðið vísir á, at júst hesar íløgurnar hava verið konkunkturviðgangandi – tað vil siga, at fleiri alemnnar íløgur eru gjørdar, so hvørt sum samlaði búskaapurin í landinum gerst betri.

Í ár eru tær mettar til slakar 700 milljónir krónur.

-Tað er umráðandi hjá tí almenna ikki at endurtaka gongdina við almennum íløgum frá 2006-2008, nú búskaparliga virksemið aftur er í stórum vøkstri.

-Skuldarloftið hjá kommununum – at skuldin ikki skal koma upp um eina álíkning – riggar ikki sum fíggjarpolitiskt amboð. Neyðugt er við miðvísari fíggjarpolitiskari stýring, ið fevnir um allar íløgur undir almennum ræði, sigur Búskaparráðið.

Við æðrum orðum, so ger Búskaparráðið enn einaferð vart við, at tað almenna ikki eigur at gera

íløgurnar eru størri enn roknskaparligu løgurnar; m.a. er alt Landsverk og viðlíkahald, herundir keyp av útbúnaði, sum eru rakstarkostnaðir í landskassaroknskapinum, roknað sum íløgur í tjóðarroknskapinum.

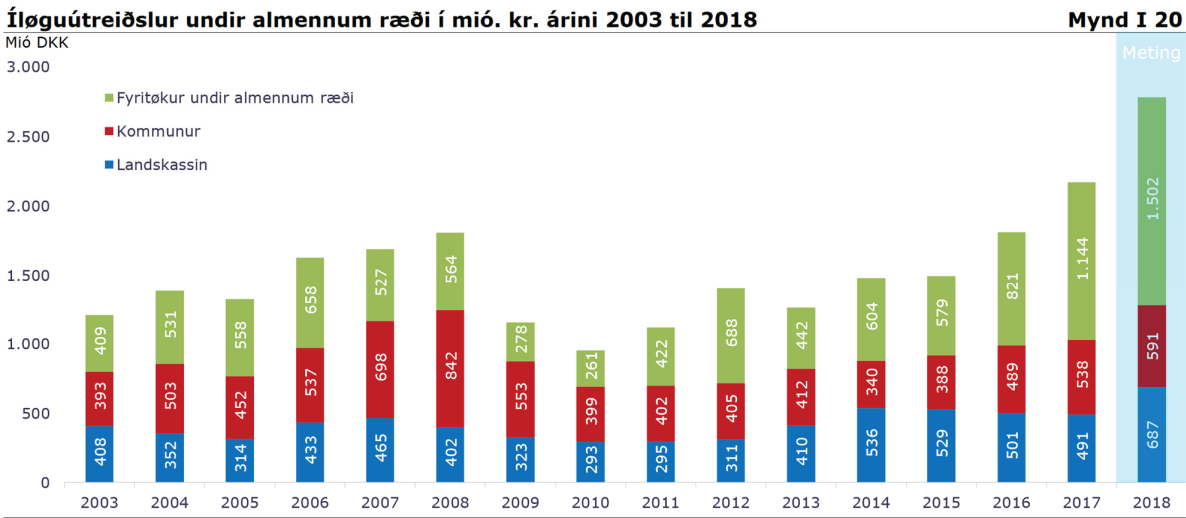
Vit síggja ein týðuligan vøkstur í samlaðu íløgunum undir almennum ræði í 2016 til 2018. Hesin stavar bæði frá landi, kommunum og fyrítøkum, ið tað almenna ræður yvir.

Íløgurnar hjá landinum vóru serliga lágar árin 2009 til 2012, men eru síðani vaksnar nógv, hetta serliga í 2018. Rúsdrekkasøla Landsins, Apotek og Landsverk eru tald við undir landskassanum.

Íløgur kommunanna vuku nógv fram til 2008. Talan var í ávísan mun um íløgur, sum høvdu ligið á láni frá nítiárunum. Betringer í fíggjarstøðu kommunanna ávirkaðu eisini íløguhugin. Íløgur kommunanna fullu tó nógv fram til 2010, men eru vaksnar nógv aftur síðan 2016.

Íløgurnar hjá fyrítøkum undir almennum ræði eru vaksnar nógv síðani 2015. Hesin bólkur fevnir um SEV, Fjarhitafelagið, vindfeløgin hjá SEV, IRF, Atlantsflog, undirsjóvartunnilsfeløgin, Posta, Vága Floghavn, Føroya Tele við dóttirfeløgum, Bústaðir og kommunalar havnir.

Íløgurnar hjá sosialum grunnum og ríkisstovnum eru ikki tiknar við, tí talan er her um so smáa upphæddir.

Kommunurnar yvirtóku eldraðkið í 2015. Nógv bendir á, at hendan yvirtøkan eisini fevnir um eina yvirtøku av einum rímuliga stórum íløgutørv í eldraðkinum. Íløgurnar á heilsuøkinum hava verið stórar, men væntandi koma demografisku broytingarnar at krevja enn fleiri almennar íløgur á heilsuøkinum.

Mynd I 21 vísir almennu íløgútreiðslurnar og ár-til-ár vøksturin í hesum. Eins og við almennu nýtsluni (sí mynd I 19) sæst, at framdu almennu íløgurnar eru konjunkturviðgangandi, bæði tá tað snýr seg um land, kommunur og fyrítøkur undir almennum ræði, sí mynd I 20 og I 21.

Sum nevnt, er tað umráðandi hjá tí almenna ikki at endurtaka gongdina við almennum íløgum frá 2006-2008, nú búskaparliga virksemið aftur er í stórum vøkstri. Skuldarloftið hjá kommununum – at skuldin ikki skal koma upp um eina álíkning – riggar ikki sum fíggjarpolitiskt amboð. Neyðugt er við miðvísari fíggjarpolitiskari stýring, ið fevnir um allar íløgur undir almennum ræði.

konjunkturviðgangandi íløgur. Almennu íløgurnar eiga hinvegin at gerast, tá ið konjukturarnir ikki eru so høgir og minni ferð er á privata búskapinum.

Ognin

Tá ið talan er um ogn og skuld, so er føroyska samfelagið rættuliga væl fyri. Tað almenna – tað er landið, kommunurnar og fyrítøkur undir almennum ræði saman

við sosialum grunnum eiga tilsamans 15 milljardir, sum altso er nettoogn.

Tað sæst, at bruttoskuldin er mett til at vera 4,9 milljardir krónur í 2018, ið svarar til 26 prosent av mett-

um BTÚ fyri 2018. Sum áður nevnt, eru tænaðstøðumanna-skyldur og aðrar veðhalds-skyldur landskassans ikki íroknaðar hetta tal.